

Vlaams
Parlement

vergadering **C143**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 1 maart 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Griet Coppé aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanbeveling van de Raad van Europa en de Vlaamse Ouderenraad inzake rechten van ouderen – 1114 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de afspraken tussen het agentschap Jongerenwelzijn en Lokale Politie Antwerpen met betrekking tot politie-interventies waarbij minderjarigen betrokken zijn – 1196 (2015-2016)	9
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sociale dienst gerechtelijke jeugdhulp – 1216 (2015-2016)	13
VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over (de strijd tegen) seksueel geweld tegenover minderjarigen – 1255 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van grensoverschrijdend gedrag – 1275 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het seksueel misbruik bij minderjarigen – 1319 (2015-2016)	16
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over anti-depressiva – 1320 (2015-2016)	25

VRAAG OM UITLEG van Griet Coppé aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanbeveling van de Raad van Europa en de Vlaamse Ouderenraad inzake rechten van ouderen – 1114 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Griet Coppé (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, op 19 februari 2014 publiceerde de Raad van Europa een aanbeveling aan zijn lidstaten over de bescherming van de mensenrechten van ouderen. De aanbevelingen hebben betrekking op de realisatie, monitoring, sensibilisatie en verspreiding van goede praktijken met betrekking tot de rechten van ouderen. Ook andere internationale organisaties zijn bezorgd over de bescherming van de rechten van ouderen. Zo is men binnen de Verenigde Naties in 2010 gestart met een Open-ended Working Group on Ageing.

De Vlaamse Ouderenraad greep dit initiatief van de Raad van Europa aan om zelf enkele aanbevelingen te formuleren. Zo wordt gevraagd dat de Vlaamse Regering de aanbeveling van de Raad van Europa met betrekking tot de bevordering van de mensenrechten van ouderen zou uitvoeren. Men vraagt ook een structurele monitoring van de mate waarin ouderen hun mensenrechten in Vlaanderen kunnen waarmaken. De Vlaamse Ouderenraad denkt daarbij aan een Vlaamse 'active ageing index' als monitoringinstrument.

Een dergelijke index werd ontwikkeld op initiatief van de Europese Commissie en de United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) met als doel het onbenutte potentieel van ouderen om actief en gezond ouder te worden per land in kaart te brengen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt eveneens inspraak van ouderen in het Belgische standpunt in het kader van de Open-ended Working Group on Ageing binnen de VN. Hij vraagt de uitvoering van het Vlaams regeerakkoord wat de engagementen met betrekking tot gelijke behandeling op basis van leeftijd betreft. Ik verwijs onder andere naar de ambitie in het Vlaams regeerakkoord om een leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid te realiseren. Verder wordt een structurele aanpak van de onderbescherming bij ouderen gevraagd, net als aandacht voor de impact van recente beleidsmaatregelen op ouderen en een toegankelijk aanspreekpunt voor ouderen die menen dat hun rechten in het gedrang komen. De Vlaamse Ouderenraad denkt aan de versterking van de lokale ombudsdiensten.

Minister, daarom wil ik u, als coördinerend minister inzake ouderenparticipatie, de volgende vragen stellen. Hebt u kennis genomen van de aanbeveling van de Raad van Europa over de bescherming van de mensenrechten van ouderen? Zo ja, hoe zult u de aanbevelingen implementeren in het Vlaamse beleid? Zal de Vlaamse Regering werk maken van een Vlaamse 'active ageing index'? Zo ja, is daarvoor een termijn vooropgesteld? Kan de Vlaamse Ouderenraad in de toekomst worden geraadpleegd bij het bepalen van een Belgisch standpunt in het kader van de Open-ended Working Group on Ageing binnen de VN?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, geachte leden, de maatschappelijke ontwikkelingen op het vlak van de vergrijzing legitimeren uiteraard de aandacht die ook wordt besteed aan rechten van en voor ouderen. Die aandacht past binnen onze visie op ouderenbeleid, een beleid dat erop gericht is actief ouder worden voor iedereen mogelijk te maken, een visie waarin iedere oudere de regie over het eigen leven in handen houdt en in zijn levensomstandigheden gebruik kan maken van zijn competenties op een manier die zijn sociale, mentale, fysieke en spirituele welzijn en zijn participatie aan de samenleving bevordert.

Een leeftijdsvriendelijk Vlaanderen promoot een visie op een samenleving voor alle leeftijden waarbij iedereen een actieve rol kan spelen in de gemeenschap en van gelijke rechten en kansen kan genieten in alle perioden van het leven. Dat vergt diverse ondersteunende initiatieven en nieuwe wegen voor de organisatie van de samenleving waarbinnen een faire en duurzame toekomst wordt verzekerd voor alle generaties.

Rechten van ouderen kunnen dan worden begrepen als een geheel van juridische en/of beleidsoplossingen voor problemen die vaker voorkomen bij mensen op leeftijd, zonder er weliswaar specifiek voor te zijn. Dat is ook de aanleiding geweest voor het Vlaams Parlement om het ontwerp van decreet houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen goed te keuren. In uitvoering daarvan wordt thans het derde Vlaams ouderenbeleidsplan gefinaliseerd.

De basisprincipes, missie en visie van ons Vlaamse ouderenbeleid sluiten aan bij de prioriteiten van en de visie achter het actieplan dat de Verenigde Naties in 2002 voor ouderen hebben uitgewerkt: ouderen moeten kunnen deelnemen aan het maatschappelijke ontwikkelingsproces en er ook de vruchten van kunnen plukken; ouderen moeten in goede gezondheid kunnen leven en hebben waar nodig recht op de juiste en de beste zorg; ouderen moeten kunnen leven in een stimulerende en ondersteunende omgeving. De Verenigde Naties onderschrijven het concept van een maatschappij voor alle leeftijden waaraan elk individu actief bijdraagt en daaruit zijn rechten en plichten put. Door vergrijzing te beschouwen als een verworvenheid worden de vaardigheden, ervaringen en middelen van de hoogste leeftijdscategorieën vanzelfsprekend en zijn die van groot belang voor de ontwikkeling van een volwassen en humane samenleving.

Dat is ook de inspiratiebron van de missie die ons Vlaams ouderenbeleid kenmerkt. Ik citeer: "Het Vlaamse ouderenbeleid wil bijdragen tot de participatie, ontplooiing en ontwikkeling van alle ouderen, zowel in individueel als collectief verband. Het besteedt bijzondere aandacht aan maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid in al zijn diversiteit. Het is gebaseerd op vertrouwen in de competenties van ouderen en (...) geloof in de kracht van de ouder wordende mens in zijn sociale context. De gelijkwaardigheid van alle leeftijdscategorieën staat voorop in de opbouw en organisatie van de democratische samenleving."

Ik kom nu tot de concrete antwoorden op uw vragen. Bij onze beleidsuitvoering houden we rekening met maatschappelijke ontwikkelingen en aanbevelingen, ook die van multilaterale organisaties. De aanbevelingen waarnaar u verwijst, zijn ons uiteraard bekend. Ook de beleidsadviezen die de Vlaamse Ouderenraad daarop heeft geformuleerd, zijn ons bezorgd. In Vlaanderen zijn voor diverse domeinen van de aanbevelingen reeds meerdere inspanningen geleverd. De opmaak en uitvoering van de ouderenbeleidsplannen, in nauwe afstemming met het orgaan dat de Vlaamse Regering erkent als representatief voor alle ouderen in Vlaanderen, met name de Vlaamse Ouderenraad, moet ertoe leiden dat de rechten van ouderen ook op hogere leeftijd gewaarborgd blijven.

We blijven inzetten op het versterken van het sociale netwerk van ouderen. Uit diverse studies blijkt dat vooral mensen die sterk sociaal omkaderd zijn, zich beter voelen en weerbaarder zijn.

Onze visie op vermaatschappelijking, inzetten op vrijwilligerswerk, verenigingsleven of structuren die de vorming van sociale netwerken in de hand werken, blijven dan ook relevant. Lokale dienstencentra, projecten die inspelen op nabije zorg, buurtzorg, lokale zorgnetwerken, een goed uitgebouwd eerstelijnsaanbod, maar ook acties rond cultuurparticipatie, vormingsinitiatieven voor ouderen, 'media-wijze' ingrepen zoals digitale inclusie en ondertiteling of audiodescriptie,

en investering in zorgtechnologie moeten oudere personen prikkelen om in verbinding te blijven of te treden. Dat alles is dan ook opgenomen in het ouderenbeleidsplan waaraan momenteel de laatste hand wordt gelegd.

Lokaal werken we samen met de twee erkende partnerorganisaties, de Vlaamse Ouderenraad en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Met beide is een beheersovereenkomst afgesloten met als algemene doelstelling lokale besturen en ouderen te ondersteunen om een lokaal inclusief ouderenbeleid te ontwikkelen en initiatieven te nemen die inspraak van ouderen in het beleid realiseren of versterken.

Ook de introductie en implementatie van het concept van leeftijdsvriendelijke gemeenten en dementievriendelijke omgevingen als belangrijke concretisering behoren hiertoe. Niet enkel de woning, maar ook de woonomgeving moet toegankelijk zijn. Denk maar aan de nabijheid van diensten, winkels en andere sociale activiteiten. Een goed toegankelijke omgeving vereist ook een sterke mobiliteit, onder andere door in te zetten op een toegankelijk openbaar vervoer, uiteraard in steden, maar ook op het platteland. Ons extern verzelfstandigd agentschap Toegankelijk Vlaanderen, nu Inter, zet daarop in wanneer het gaat over vergrijzing en toegankelijkheid.

De conceptnota 'Vlaams welzijns- en zorgbeleid voor oudere personen, Dichtbij en integraal, Visie en veranderagenda', die op 5 februari 2016 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, beschrijft de acties die op korte en lange termijn nodig zijn om de vraag naar aangepaste woon-, zorg-, en ondersteuningsvormen voor ouder wordende Vlamingen op een adequate wijze te beantwoorden. Het ijkpunt daarbij is en blijft de persoon met een zorg- en ondersteuningsnood zo lang mogelijk in zijn natuurlijk thuismilieu te laten wonen. We gaan hierbij uit van de eigen mogelijkheden en competenties van de oudere persoon om invloed uit te oefenen op zijn levensomstandigheden, woonomgeving en zorg. We kiezen voor een persoonsgerichte, vraaggestuurde en geïntegreerde zorg en ondersteuning op maat van de zorgvrager. Een dergelijke zorg en ondersteuning dragen ertoe bij dat de juiste en gecoördineerde zorg beschikbaar is voor de oudere persoon, op de juiste plaats, op het juiste moment en verleend door de juiste persoon. Dat houdt in dat de zorg en ondersteuning maximaal in de eigen woonomgeving worden geboden. Om dat mogelijk te maken, is een goede interactie en samenwerking tussen de oudere en zijn verschillende zorgactoren nodig, niet enkel met de professionele hulpverleners, maar ook met de mantelzorgers en andere informele zorgverstrekkers, die als volwaardige zorgpartners betrokken zijn.

In uitwerking van de conceptnota wordt een werkgroep opgestart met de opdracht knelpunten en beleidsaanbevelingen te formuleren met betrekking tot het versterken van de rechtspositie van de bewoner en zijn familie in residentiële woonzorgcentra. Het mede door Zorgnet-Icuro ontwikkelde kwaliteitssysteem PREZO is inhoudelijk geïnspireerd op het Europees Charter voor de rechten en verantwoordelijkheden van ouderen met een langdurige zorg- en hulpbehoefte uit 2010. De door de sector geleverde inspanning om de rechten van de ouderen op te nemen in het kwaliteitsbeleid, zal in de werkgroep zeker aan bod komen.

De thuiszorg en het thuiszorgondersteunend aanbod wensen we verder uit te bouwen en af te stemmen op de evoluerende zorgconcepten, de conclusies van de eerstelijnsgezondheidsconferentie, de uitbouw van de Vlaamse sociale bescherming en de projecten rond chronische zorg. We verbreden het zorgnetwerk en werken aan de werkelijke ondersteuning van de mantelzorgers. We bieden verder oppashulp door vrijwilligers, gezinszorg en aanvullende thuiszorg en personenalarmering. We blijven inzetten op dagverzorgingscentra, al dan niet van het type CADO, centra voor kortverblijf, centra voor herstellverblijf en opvang in gastgezinnen. We versterken het sociaal netwerk door recreatieve activiteiten,

gerichte informatie en vorming en contactmogelijkheden in de dienstencentra, de introductie van animerende activiteiten in assistentiewoningen en de versterking van de vrijwilligerswerking in woonzorgcentra en assistentiewoningen. We ondersteunen uiteraard ook het onderzoek naar aangepaste technologieën die in de thuiszorg het verschil kunnen maken.

Het thema van geweld en misbruik van ouderen blijft eveneens onze aandacht behouden. Met de komst van de hulplijn 1712 voor misbruik, geweld en kindermishandeling is een algemeen nummer geïnstalleerd waar ook vragen en meldingen rond ouderenmishandeling van burgers worden behandeld. Bij het Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling kunnen hulpverleners hieromtrent terecht.

In 2012 is een Risico-Taxatie-Instrument ontwikkeld voor hulpverleners. Dat meet het risico op ouderenmishandeling. Het instrument is een korte en praktijkgerichte checklist die gebaseerd is op gekende signalen en risicofactoren van ouderenmishandeling. Er wordt rekening gehouden met signalen en risicofactoren die opgemerkt worden bij het slachtoffer. Er kunnen ook signalen bij de pleger of de omgeving worden opgemerkt. Dat helpt hulpverleners alerter te zijn voor bepaalde signalen. Het instrument geeft een indicatie dat er in een gezin belastende factoren aanwezig zijn of zich zouden kunnen ontwikkelen. Indien er sprake is van ouderenmishandeling kan het instrument de hulpverlener helpen dat vlugger te detecteren en kan het in geval van twijfel het vermoeden bevestigen. Het Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling staat verder in voor vorming en opleidingen om een gepast antwoord op probleemsituaties te kunnen bieden.

De uitbouw van de Vlaamse sociale bescherming zal ons de mogelijkheid bieden om te komen tot een geïntegreerd Vlaams sociaal beleid waarbij bestaande schotten worden weggewerkt en de gebruiker centraal komt te staan. Het samenbrengen van verschillende tegemoetkomingen en eigen bijdrageregelingen in één decreet, één regelgeving, leidt ertoe dat de concepten van persoons-volgende financiering, begrippen, procedures en voorwaarden beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Daarmee realiseren we transparantie, eenduidigheid en efficiëntiewinst voor iedere burger, ook de oudere. Het hele systeem zal evenwel nog moeten groeien.

Voor de toekomst hebben we nog volgende essentiële doelstellingen. We vertrekken vanuit de zorgbehoefte, en de persoon met een zorgbehoefte houdt de regie over de zorg in handen. We realiseren een transparant, persoonsvolgend, vraaggestuurd en eenduidig financieringssysteem voor zorg, met duidelijk omschreven rechten op tegemoetkomingen. Het systeem moet bijdragen tot de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning.

We realiseren transparantie en vereenvoudiging van rechten en procedures, zodat men weet waarop men recht heeft, aan welk tarief, wat de voorwaarden zijn, enzovoort. We zetten hierbij maximaal in op digitalisering en automatische rechtentoekenning. We kiezen voor één loket voor de aanvragen, de uitbetaling en de informatie over een individueel dossier en over de rechten in de verschillende onderdelen van de VSB. Dat loket moet zowel digitaal als fysiek toegankelijk zijn, ook voor kwetsbare doelgroepen. We vermijden dubbele inschalingen.

De hervorming van de structuren in de eerstelijnsgezondheidszorg zal moeten bijdragen om de gezondheid en het welzijn van oudere personen te bevorderen en op peil te houden. Om deze hervorming gedragen aan te pakken, is met de zorgaanbieders en gebruikers een participatief traject opgestart dat in februari 2017 moet uitmonden in een eerstelijnsconferentie. Op deze conferentie zullen verschillende werkgroepen hun realistische en beleidsvoorbereidende voorstellen bekendmaken. Deze voorstellen moeten uitmonden in nieuwe Vlaamse regelgeving die het eerstelijnszorglandschap zullen hertekenen.

Op de conferentie wordt een inhoudelijk kader aan de hand van een voorbereidingstraject met zes werkgroepen voorgesteld. Om het mesoniveau voldoende onderbouwd te herstructureren is het belangrijk om duidelijk te formuleren hoe we in Vlaanderen integrale zorg willen organiseren en hoe we de patiënt of burger echt centraal willen stellen in het zorgproces. We moeten eveneens bepalen welke gegevens er nodig zijn om dit in een welbepaalde zone op een kwalitatieve manier te kunnen doen en welke randvoorwaarden er nodig zijn om de zorgverstrekkers daartoe te mobiliseren.

Alle beleidsdomeinen samen stellen de oudere Vlamingen in staat om veilig oud te worden op een plek die voor hen waardevol is – Ageing in Place –, om zich persoonlijk te ontwikkelen – Lifelong Learning –, om sociale contacten te onderhouden, om geïntegreerd te blijven in de voor hen bekende leefomgeving en om bij te dragen aan de samenleving – Active Ageing – met behoud van hun gezondheid en autonomie. De ouderenbeleidsplannen zetten daarom naast wonen en zorg onder meer ook in op sport en bewegen, gezondheidsdoelstellingen, onderwijs, media en cultuur, langer werken en werkbaar werk, beleidsparticipatie, enzovoort.

Participatie is een sleutelwoord dat de plaats die de oudere in deze complexe maatschappij heeft verworven, moet vertalen. Participatie moet begrepen worden zowel in zijn consumerende betekenis van 'gebruikmaken, genieten' als in zijn scheppende, creatieve betekenis van 'deel hebben aan', 'vormgeven' aan de samenleving, mee beslissen. Dat willen we ouderen van werkelijk alle leeftijden garanderen, in een maatschappij die insluit, niet uitsluit.

De Active Ageing Index is onmiskenbaar een valabel instrument om aan te tonen in welke mate ouderen volwaardig aan de samenleving participeren en hiertoe worden aangemoedigd. Deze index is een ondersteuning voor het beleid. In april 2015 werd door de regionale Europese economische commissie van de United Nations Economic Commission for Europe (VN UNECE) en de Europese Commissie het analytisch rapport over de Active Ageing Index 2014 bekendgemaakt.

België is opgenomen in deze resultaten, echter zonder uitsplitsing naar de verschillende gemeenschappen. Uit deze gegevens blijkt dat ons land zich rond het Europese gemiddelde bevindt, met een score van 33,7, terwijl het Europees gemiddelde 33,9 is. Ons land scoort voor de parameter 'tewerkstelling' 21, wat ver onder het Europese gemiddelde van 27,8 is. Voor de parameters 'maatschappelijke participatie', 'onafhankelijk, gezond en veilig leven' en 'ondersteunende omgeving voor actief ouder worden' scoren we dan weer beter dan het Europees gemiddelde.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat het verhogen van de tewerkstellingsgraad bij de groep van 60- tot 64-jarigen, ondersteund door levenslang leren, als aanbeveling wordt gegeven om onze score te verbeteren. De indicatoren die werden bevroegd zoals de levensverwachting op 55 jaar, de gezonde levensjaren boven 55 jaar, de geestelijke gezondheid, het gebruik van ICT, het sociaal weefsel en het opleidingsniveau worden als sterke punten beoordeeld. We zullen laten nagaan in hoeverre de Belgische gegevens per gemeenschap ter beschikking kunnen worden gesteld.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering verricht wetenschappelijk onderzoek over demografische, sociaal-maatschappelijke en macro-economische ontwikkelingen. De nadruk ligt op domeinoverschrijdende thema's. De ontwikkelingen worden multidisciplinair en vanuit meerdere invalshoeken bestudeerd. Tweejaarlijks stelt de Studiedienst de Sociale Staat van Vlaanderen samen waarin de ontwikkeling van de leefsituatie van de Vlaming inzake onderwijs, werk, inkomen, gezondheid, wonen, sociale participatie en mobiliteit centraal staan. De Studiedienst ontwerpt indicatoren om ontwikkelingen in de externe omgeving en de resultaten van het beleid meetbaar te maken.

De Open-ended Working Group on Ageing werd opgericht door de algemene vergadering van de VN, in december 2010. De werkgroep onderzoekt het bestaande internationale kader op mogelijke lacunes betreffende de rechten en de waardigheid van oudere personen en reikt voorstellen aan om deze aan te pakken. In juli 2015 werd een laatste sessie georganiseerd.

De Vlaamse Ouderenraad heeft als algemene opdracht hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de Vlaamse Regering, het Vlaams Parlement of een strategische adviesraad, advies uit te brengen over alle aangelegenheden die ouderen aangaan. Ook binnen dit kader kan de Vlaamse Ouderenraad om advies worden gevraagd of zelf adviezen formuleren. Dergelijke adviezen kunnen worden bezorgd aan het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. In het kader van het Belgisch lidmaatschap van multilaterale organisaties weegt Vlaanderen mee op de politieke en strategische oriëntaties van deze instellingen. Zo wordt de Vlaamse positie meegenomen in Belgische standpunten en inhoudelijke bijdragen aan rapporteringen en vragenlijsten via het intrafederale overlegplatform Multilaterale Coördinatie.

Adviezen van de Vlaamse Ouderenraad kunnen door het departement op dat niveau ingebracht worden om het Belgische politieke standpunt te bepalen. Het advies kan via de geijkte kanalen door het departement worden overgemaakt aan de bevoegde diensten van de FOD Buitenlandse Zaken voor verdere standpuntbepaling.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Griet Coppé (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Dat stelt mij gerust, maar zal ook de Vlaamse Ouderenraad moeten geruststellen. Het gaat onder meer over de zorg. De meeste opsommingen ter zake kennen we natuurlijk, omdat die punten hier in de commissie werden behandeld. Dan gaat het over de Vlaamse sociale bescherming, de aangepaste technologieën, alles wat te maken heeft met toegankelijkheid, ouderenmishandeling enzovoort. Die punten kennen we ondertussen wel. Dat stelt me gerust. Naast zorg en toegankelijkheid voor de ouder wordende bevolking is er natuurlijk ook de participatie, het veilig ouder kunnen worden, voldoende aan sport en beweging kunnen doen en ook het zorgen voor werkbaar werk naarmate men ouder wordt. Dat speelt eveneens een rol. Ik hoor echter dat u daaraan ook voldoende aandacht geeft in het beleid. De Vlaamse Ouderenraad kan zeker gerust zijn. Als zij zelf adviezen willen geven aan het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, dan zal men daar in de mate van het mogelijke wel rekening mee kunnen houden.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Minister, na uw zeer uitgebreide antwoord durf ik eigenlijk bijna geen bijkomende vragen meer te stellen. Het lijkt me trouwens niet uw taak om de Vlaamse Ouderenraad gerust te stellen, maar wel om een goed beleid te voeren. Met de elementen die u aanhaalt, zullen we met betrekking tot de positie van de ouderen in onze samenleving zeker grote stappen vooruitzetten de volgende jaren.

U wees erop dat het ouderenbeleidsplan bijna is gefinaliseerd. Dat interesseert me natuurlijk. Het vorige is al een tijdje afgelopen. Wat is de timing ter zake? Welke stappen moeten er nog worden gezet voor we de concrete resultaten en acties ter zake hier in de commissie kunnen zien? Dat is immers natuurlijk belangrijk.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Ik heb geen vraag, maar wel een opmerking, en die sluit aan bij de opmerking van vorige week. Ik wil aandacht vragen voor een

Nederlandstalig vocabulaire. Ik wil niet kneuterig doen. Ik ben meertalig. Mijn kinderen zijn meertalig opgevoed, viertalig zelfs. Zo kan 'lifelong learning' net zo goed 'levenslang leren' zijn. Dat allitereert ook heel mooi.

Dit is een oproep aan taalvirtuozen van alle gezindten en alle pluimage om samen te werken en te denken aan een eigen Vlaams of Nederlands vocabularium. Ik onderschat dus de meertaligheid van onze polyglotte ouderen niet, met alle respect voor de Ouderenraad, maar voor een groot deel van onze ouderen is die Engelse terminologie niet toegankelijk. Als ik bij mij in de buurt rondkijk, dan zie ik dat er heel wat mensen zijn die enkel de lagere school hebben gedaan en een klein beetje Frans spreken, maar zeker niet het Engels beheersen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het ouderenbeleidsplan is natuurlijk zo goed als gefinaliseerd, maar dat moet procedureel zichtbaar nu eerst voor advies naar de Vlaamse Ouderenraad gaan. Zij hebben natuurlijk aan de voorbereiding meegewerkt, maar moeten daar nu formeel een advies over geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de afspraken tussen het agentschap Jongerenwelzijn en Lokale Politie Antwerpen met betrekking tot politie-interventies waarbij minderjarigen betrokken zijn – 1196 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, we hebben hier in de plenaire vergadering al eens een debat gevoerd naar aanleiding van het gebruik van een verfkogel door de politie bij een incident met een Syrisch meisje in een jeugdhulpvoorziening. Toen werd gezegd dat de lokale politie van Antwerpen en het agentschap Jongerenwelzijn de bestaande afspraken ter zake zouden verfijnen, wat inmiddels is gebeurd.

De belangrijkste afspraken blijken te zijn: het opstellen van een checklist voor de operatoren van de noodcentrale, zodat er vanaf het ogenblik van de noodoproep een goede inschatting van de situatie kan worden gemaakt, en het overmaken van een digitale persoonsfiche aan de politie om een duidelijk beeld te krijgen van de betrokken minderjarige.

Daarnaast wordt er een aanspreekpunt aangeduid vanuit de jeugdhulpvoorziening. Die moet de politiediensten ontvangen bij aankomst en verder begeleiden. De begeleider zou nog één laatste keer proberen de situatie te ontmijnen. Als dat niet lukt, zou de politie de situatie overnemen en de interventie leiden.

Minister, bestaat er van elke minderjarige in een jeugdinstantie permanent een digitale persoonsfiche die voldoende informatie aan de politie kan geven over de persoon van de minderjarige? Zo niet, is het een realistische afspraak om in crisissituaties nog zo'n fiche aan te maken? In welke mate gaat u het werken met een checklist en een digitale persoonsfiche en het aanduiden van een aanspreekpunt veralgemenen naar andere lokale politiezones die een jeugdinstantie op hun grondgebied hebben? Werden er afspraken gemaakt over de middelen die mogen worden ingezet als de politie de situatie overneemt?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, geachte collega's, elke voorziening heeft een individueel dossier van de minderjarige waarin relevante informatie wordt bijgehouden. Bij het merendeel van de organisaties gebeurt dat al elektronisch. Daarnaast voorziet de procedure erin dat, indien het niet haalbaar of mogelijk zou zijn om de fiche elektronisch aan de politie te bezorgen, die bij aankomst van de politie samen wordt overlopen. Er werd in elk geval naar gestreefd dat de gevraagde informatie een gepast evenwicht houdt tussen beknoptheid en noodzakelijkheid in functie van een gepast optreden.

We vinden het belangrijk erop te wijzen dat de procedure en de instrumenten samen met een private voorziening zijn ontwikkeld en werden besproken op het arrondissementeel overleg van de Antwerpse voorzieningen. Daar werden geen opmerkingen geformuleerd over de haalbaarheid. We mogen er dus van uitgaan dat de werkwijze door de sector als realistisch wordt beschouwd. Meer zelfs, de voorzieningen onderschrijven de meerwaarde die wordt gecreëerd door de explicitering van de verwachtingen en de verantwoordelijkheden.

We benadrukken dat we herhaaldelijk en uit verscheidene regio's signalen opvangen dat de samenwerking tussen de jeugdhulpvoorzieningen en de politiediensten transparant en naar tevredenheid van alle betrokken actoren verloopt. In dat opzicht vinden we het niet noodzakelijk om de Antwerpse procedure in andere regio's op te leggen. Wel moet het duidelijk zijn dat we de ontwikkelde procedure als een voorbeeld van goede praktijk beschouwen. Jongerenwelzijn zal de procedure op de agenda van het overleg met de koepelorganisaties zetten en ze verspreiden als mogelijke inspiratie voor andere organisaties en regio's die de nood voelen aan een explicitering van de samenwerking tussen jeugdhulp en de politie.

De procedure voorziet in een getrapte aanpak en houdt rekening met de specificiteit van de situatie en met de verantwoordelijkheid van de diverse partijen. De politie zal, wanneer ze in de voorziening aanwezig is, in een eerste fase stand-by en ondersteunend aanwezig zijn. Indien het om een uitermate ernstige escalatie gaat, zal de politie actief ingrijpen. In een dergelijke situatie neemt de politie over en komt de regie uitsluitend bij de politie te liggen. Ook in een dergelijke situatie voorziet de procedure in een graduele opbouw zoals bepaald in het wettelijk kader inzake politieopdrachten. Dat wettelijk kader maakt als bijlage deel uit van de ontwikkelde afspraken en procedures. We maken ons sterk dat deze explicitering van de samenwerkingsafspraken en de fasering in de interventie voor een gepaste aanpak van crisissen en agressie-incidenten zal zorgen.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Spijtig genoeg is er een incident nodig geweest om wat concretere afspraken te maken, maar het is wel goed dat men dat moment heeft aangegrepen om die afspraken te maken.

U zegt dat de meeste jeugdinstanties over een elektronische fiche beschikken, en dat u die afspraken in elk geval ook zult overmaken en op de agenda zetten als good practice. Misschien is dat elektronische in deze tijden voor elke jeugdinstantie toch ook wel een good practice. Ik vraag me immers af hoe realistisch een en ander is als er inderdaad sprake is van een ernstige escalatie. Iemand die in een jeugdinstantie werkt, neemt niet meteen het initiatief om de politie erbij te roepen. Ik neem aan dat die mensen echt wel zelf proberen om crisissituaties op te lossen. Als men de politie erbij roept, dan gaat het toch wel om een situatie die ernstig is. Het is maar de vraag of men op het terrein dan nog de tijd heeft om alles samen door te nemen.

Ik neem aan dat onze federale collega's dan ook eens een gelijkaardige vraag aan de minister van Binnenlandse Zaken zouden moeten overwegen, om eens te

bekijken of de politie binnen haar opleiding of afsprakenkader ook richtlijnen heeft over hoe men met minderjarigen moet omgaan.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Het lijkt me belangrijk dat we gaan bekijken wat de procedure is wanneer de politie wordt gebeld. Ik denk dat iedereen weet dat het af en toe helaas nodig is dat er politie wordt betrokken bij jeugdinstellingen. Daar wordt meestal op een goede manier mee omgegaan.

Het lijkt me niet alleen een kwestie van procedures en fiches enzovoort. Het profiel van de agenten die men naar zo'n instelling laat gaan, speelt een rol. Agenten hebben hun eigen opleiding. Ik steun de vraag van mevrouw Taelman: misschien moeten we ervoor zorgen dat deze elementen bij de opleiding worden meegenomen enzovoort.

Er zijn echter ook bepaalde specialisaties binnen agentenkorpsen. Men moet ervoor zorgen dat men qua profiel de juiste agent naar de juiste situatie stuurt. Bij de situatie in Antwerpen werd het interventieteam ingezet. Dat is bedoeld voor een heel ander profiel van mensen. Zij zijn er eigenlijk op gericht om terroristen snel van de straat weg te plukken. Dat is niet het profiel van agenten die men naar een jeugdinstantie stuurt. Men moet vooral bekijken welke agenten ervaring hebben met bemiddelen in conflicten enzovoort, en moet dus ook vragen aan politiekorpsen om erover te waken dat het de juist opgeleide mensen zijn, maar ook mensen met de juiste terreinervaring om met dergelijke situaties om te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ik wil me even aansluiten bij het laatste dat collega Taelman heeft gezegd. Ik verwijs naar wat er is gezegd tijdens de plenaire vergadering. Gelukkig is er sprake van uitzonderlijke omstandigheden.

De minister heeft toen cijfers gegeven: het totale aantal agressie-incidenten waarbij de politie moet ingrijpen is gelukkig beperkt. Maar zelfs als de politie moet ingrijpen, is het ene politieoptreden het andere niet. Dat weten we allemaal. Het lijkt me goed dat er op dat vlak afspraken worden gemaakt.

Ik onderschrijf dus helemaal wat de minister toen heeft gezegd. Hij zei toen dat men in Antwerpen zou samenzitten met de voorzieningen die in de jeugdzorg actief zijn. Dat heeft geleid tot dit afsprakenkader, en dat is goed. Zelfs al wordt de nood niet dadelijk aanvoeld, dan kan dat alleszins toch nog wel een voorbeeld zijn voor andere regio's. Het is immers belangrijk dat er toch een zekere gegeneraliseerde aanpak is. Die moet er altijd in bestaan dat men zich eerst informeert over een bepaalde situatie, en dat men overlegt, hoe kort dat overleg ook moge zijn. Dat hoor je van iedereen waarmee je praat in jeugdhulpvoorzieningen. Ze zeggen: als wij de politie bellen, dan willen we zeker niet dat de politie hier gewoon binnenstormt en het van ons overneemt, zonder dat we eigenlijk hebben kunnen duiden wat de specifieke problematiek net is. Dat is van belang.

Ik heb er alleszins voor gepleit dat dit ongewapend zou gebeuren. Er zijn goede voorbeelden. Zo is in de gemeenschapsinstellingen voorzien in speciale lockers. Dat is er niet zomaar gekomen. Minister, u hebt daar zelf ook al naar verwezen. In hoeverre wordt die methodiek gegeneraliseerd?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, dit is een belangrijk debat. Het gaat over zeer uitzonderlijke gevallen en het gaat uiteraard ook over een samenwerking tussen de politie en de jeugdvoorzieningen die in de meeste gevallen zeer goed verloopt.

Er is dus nuance nodig, maar die nuance mag natuurlijk een helder beleid niet in de weg staan.

De vraag van mevrouw Schryvers is immers een heel pertinente vraag. In het Nieuwsblad las ik op 12 februari een artikel waarvan de kop luidt: 'CD&V wil agenten ongewapend naar jeugdinstanties'. Mevrouw Schryvers refereert daar aan het gebruik in sommige gemeenschapsinstanties van een locker, waarin dan wapens worden achtergelaten.

Minister, mijn vraag is dus of die optie al dan niet wordt uitgesloten. Heeft de politie volheid van bevoegdheid als ze een jeugdinstantie binnengaat? Kan ze beschikken over alle opties waarover ze normaal kan beschikken om de orde te handhaven of levens te redden?

Collega's, ik ben het eens met de minister wanneer hij zegt dat het over een getrapte aanpak gaat. Ook als de politie optreedt, wordt een soort van cascade doorlopen voor men naar de ultieme remedie kan grijpen. Zoals ik het heb begrepen, is de bevoegdheid van de politie helemaal niet beperkt wanneer ze een jeugdinstantie binnenkomt, in tegenstelling tot wat zowel mevrouw Schryvers lijkt te vragen, als het artikel in Het Nieuwsblad vermeldt.

Ik ben ook niet voor een beperking van de politie. Dat wil ik duidelijk zeggen. Ik wil dat we naar een getrapte aanpak gaan, dat er goede afspraken worden gemaakt en dat de politie, wanneer ze optreedt, met gepaste middelen kan ingrijpen. Als we de bevoegdheden van de politie beperken – als we dat al kunnen – dan moeten we ons voor ogen houden dat we in bepaalde situaties levens in gevaar kunnen brengen. Als de politie niet gepast kan optreden in situaties waarin dat precies heel erg nodig is, dan zal het onze verantwoordelijkheid zijn dat we dat in de weg hebben gestaan.

Mijn vraag aan de minister is de volgende. Beperkt de afspraaknota de politie in haar gebruik van het volledige spectrum van de middelen waar ze een beroep op kan doen wel of niet?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het decreet gegevensdeling bepaalt uitdrukkelijk dat het in de WVG-sector mogelijk wordt het elektronisch bijhouden van dossiers op een bepaald moment echt te veralgemenen. Alleen zijn daaraan bepaalde voorwaarden verbonden die te maken hebben met het advies dat de regering daarover zal krijgen. We kunnen dat niet zomaar veralgemenen zonder dat het bestuursorgaan dat daarvoor wordt opgericht, een advies geeft.

Bovendien moeten we beseffen dat er in de voorzieningen een bepaald beleid inzake toegang en bewaring van de gegevens moet worden gevoerd. Dat proces loopt en we proberen de sector geleidelijk aan te sensibiliseren. Zoiets van de ene dag op de andere verplichten, zonder draagvlak en zonder het juiste veiligheidsbeleid in de instanties, lijkt me niet zo wijs.

Naar wapens en de manier waarop de politie ermee kan omgaan, heb ik eigenlijk wel verwezen. In de richtlijnen en in de Antwerpse afspraken staat natuurlijk niet geschreven dat de politie zonder wapen de instantie kan binnengaan. Er wordt verwezen naar de algemene principes en wettelijke bepalingen voor het gebruik van geweld door de politie. De politie heeft wettelijk de autoriteit om geweld te gebruiken en federaal is vastgelegd hoe men dat gebruik moet beoordelen. Het optreden moet een legitiem doel hebben en de subsidiariteitsregel zegt dat alleen datgene aan geweld mag worden ingezet dat nodig is. Als de doelstelling op een minder gewelddadige manier kan worden bereikt, dan moet daarvoor worden gekozen. In de teksten van de afspraak met de politie van Antwerpen staat inderdaad dat wapens uiteraard alleen maar kunnen worden gebruikt als alle

andere middelen zonder gevolg blijven of niet het verhoopte resultaat opleveren. Dat algemeen principe wordt nog eens uitdrukkelijk geëxpliciteerd in het document dat in Antwerpen is opgesteld.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sociale dienst gerechtelijke jeugdhulp – 1216 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulp staat de jeugdrechter bij. Een consulent onderzoekt de situatie van de jongere, licht de rechter daarover in en formuleert, op basis van gesprekken met de jongere, zijn omgeving en eventueel andere betrokkenen, een advies over de meest gepaste maatregel om de situatie van de jongere te verbeteren. Bovendien blijft de consulent de jongere opvolgen na het uitspreken van de maatregel. Niet alleen moet hij ervoor zorgen dat de maatregel effectief wordt uitgevoerd, hij moet ook contact houden met de jongere en zijn omgeving, zijn situatie en de geschiktheid van het opgelegde jeugdhulptraject continu evalueren, de jeugdrechter daarvan op de hoogte houden en eventueel adviseren het jeugdhulptraject anders te organiseren wanneer dat in het belang van de jongere is.

Een maatregel opgelegd door de jeugdrechter is vaak erg ingrijpend, tot verplichte plaatsing in een gemeenschapsinstelling toe. Het is dan ook erg belangrijk dat de consulent de tijd krijgt om zijn taak naar behoren uit te voeren. En precies daar knelt het schoentje. Uit een antwoord op een schriftelijke vraag blijkt dat de gemiddelde caseload per consulent de afgelopen jaren is blijven stijgen tot onwerkbaar hoogten. In het gerechtelijk arrondissement Turnhout bijvoorbeeld was elke voltijdse consulent in oktober 2015, de laatste momentopname waarvan we de cijfers hebben, verantwoordelijk voor 82 verschillende dossiers. Als zo'n consulent aan elk van die dossiers evenveel aandacht besteedt, dan kan hij dus per dossier zo'n twee uur per maand besteden. Het mag duidelijk zijn dat hij zich op zo'n manier onmogelijk een gedegen oordeel kan vormen over de jongere en zijn situatie. De consulenten doen nochtans hun uiterste best voor de jongeren die ze moeten opvolgen, maar met zo'n zware werklast wordt het hun onmogelijk gemaakt hun job goed te doen.

Ik geef een voorbeeld uit 2015. Een jongen krijgt na een diefstal van de jeugdrechtbank een plaatsing in een gemeenschapsinstelling opgelegd. Hij mag naar huis in afwachting dat er een plaats vrijkomt. De jongen herpakt zich, krijgt zijn leven opnieuw op de rails, gaat zeer regelmatig naar school, onthoudt zich van elk feit dat aanleiding kan geven tot vragen, blijkt goede cijfers te halen, voert alles wat hem wordt opgedragen prima uit en toont op elke mogelijke manier dat hij zijn leven heeft gebeterd. Zijn consulent moet elke dag opnieuw checken of er voor die jongen een plaats vrij is. Op het ogenblik dat er inderdaad een plaats vrij is, meer dan zes maanden later, heeft de consulent de jongen niet meer kunnen opvolgen, weet hij dus niet hoe het met hem gaat, maar hij heeft maar twee uur de tijd om te beslissen of hij die plaats al dan niet neemt voor die jongen. Hij zegt 'ja' en de jongen wordt geplaatst. Eigenlijk is dat niets anders dan een afgebroken verbeteringstraject. Die jongen was helemaal op de goede weg en die plaats was wellicht nuttiger geweest voor iemand anders. Spreek je die consulent daarover aan, dan geeft hij toe dat hij dat achteraf bekeken ook een zeer ongelukkige beslissing vindt, maar dat hij de tijd niet had om de situatie van de jongen verder op te volgen. En dat overkomt hem wel vaker.

Daarom heb ik volgende vragen, minister. Hoe zult u ervoor zorgen dat de werkdruk van de consulenten van de sociale dienst van de gerechtelijke jeugdhulp haalbaar wordt, zodat ze hun taken op een gedegen manier kunnen uitvoeren? Welk budget maakt u vrij voor bijkomende investeringen in de sociale diensten van de gerechtelijke jeugdhulp? Hoeveel dossiers per VTE is het streefcijfer dat u daarbij zou willen hanteren? Wat vindt u zelf nog een werkbaar aantal?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik neem aan dat u weet, mevrouw Van den Bossche, dat er momenteel in het agentschap Jongerenwelzijn, de bestuurlijke entiteit van de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening, een werklastmeting loopt. Die werklastmeting wordt uitgevoerd voor de afdelingen van de intersectorale toegangspoort, de ondersteuningscentra jeugdzorg en ook voor de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Dat proces volgt op een grondige analyse en een aanpassing van de werkprocessen. Het is evident dat we na de ingrijpende wijzigingen door het decreet betreffende de integrale jeugdhulp deze oefening moeten doen, zeker voor de ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ's). We moeten dat proces nu even de tijd geven.

Qua timing kan ik u meegeven dat de resultaten na een eerste nulmeting worden verwacht in 2016. Met die nulmeting zullen we uiteraard rekening houden bij het uitwerken van een Vlaams decreet voor het jeugdsanctierecht. Het is natuurlijk niet gemakkelijk vooruit te lopen op de conclusies van de meting. Ik kan niet anders dan zeggen dat het proces volop bezig is en dat we wellicht in de loop van 2016 de nulmeting kunnen verwachten, waarop we dan de verdere initiatieven die we kunnen nemen, moeten baseren.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Ik heb alle begrip voor uw antwoord, minister, maar u zegt dat u de resultaten van de nulmeting in 2016 verwacht. We zijn 2016. Misschien kunt u dat iets meer preciseren?

Hopelijk wilt u, vertrekkend van de nulmeting, in de komende jaren de evolutie ook blijven volgen. U zult het echter met me eens zijn dat als uit de nulmeting zelf blijkt dat er al een probleem is – en daar wijzen de cijfers toch al op – u daar ook conclusies aan moet verbinden. Het is niet zo dat we vertrekken van vandaag en dat het goed is als het niet slechter gaat. Als ik de cijfers zo bekijk, dan is er vandaag al een probleem.

Ik heb nog twee bijkomende vragen. Op welke manier verschilt de werklastmeting van de cijfers die ik van u kreeg over het aantal dossiers dat een consulent hoort te volgen? Op basis van dat aantal dossiers kunt u de werklast en de evolutie van de werklast toch al redelijk goed inschatten. Hoeveel dossiers per voltijds equivalent vindt u een haalbaar streven?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Ik kan het kort houden, want mevrouw Van den Bossche heeft de bijkomende vraag die ik wilde stellen, al gesteld. Kunt u, minister, iets concreter zeggen wanneer we de resultaten van de nulmeting mogen verwachten? Dat is inderdaad een belangrijke vraag.

In de verslagen van de kinderrechtencommissaris lezen we al meerdere jaren dat jongeren in de bijzondere jeugdbijstand klagen over het gebrek aan informatie. Ze weten niet wat er van hen wordt verwacht, ze weten niet wanneer ze terug naar huis mogen, er is een gebrek aan contact met hun consulent en de jeugdrechter, waardoor ze het gevoel hebben enkel een dossier te zijn. De werklastmeting is dus

heel belangrijk en graag hoor ik dus iets concreter wanneer we de nulmeting mogen verwachten.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik sluit me aan bij de vragen die al gesteld zijn, maar wil er toch een opmerking aan toevoegen.

Zo'n werklastmeting is natuurlijk goed, want hoe een jongere in de jeugdzorg zich bejegend voelt, is voor een groot deel afhankelijk van de tijd en de aandacht die hij van zijn consulent krijgt. Het gaat echter niet alleen over de werklastmeting en over hoeveel uur een consulent aan een dossier kan besteden. Het gaat ook over wie de consulent is. Dat moeten we vandaag in de evaluatie meenemen. Consulents zijn vaak heel jonge mensen die inderdaad heel veel dossiers moeten behandelen en die het vaak niet lang volhouden. Dat zorgt dan weer voor extra werk, omdat iemand anders zich in dossiers moet inwerken. Ik pleit er dus voor te kijken naar de consulents, hoe de leeftijdspiramide eruitziet, hoeveel ervaring ze hebben en hoe ze worden gecoacht en bijgestaan door hun collega's. Dat zijn belangrijke vragen waarin niet alleen de kwantitatieve, maar ook de kwalitatieve aspecten aan bod komen, de competenties, de ervaring, de jaren op de teller, hoe lang ze gemiddeld meedraaien in die heel zware job.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De werklastmeting wordt natuurlijk niet door het agentschap zelf gedaan. Er is een extern bureau voor ingehuurd en dat betekent dat er over parameters en allerlei andere zaken akkoorden moeten worden gesloten. We kunnen niet gewoon spreken over een bepaald aantal dossiers. We moeten differentiëren en precies dat gebeurt in die studie. Ik heb helaas de studie en instrumenten niet bij me, maar het is niet de eerste keer dat we een werklastmeting doen. Tijdens de vorige legislatuur hebben we dat ook gedaan, met eenzelfde opbouw: eerst akkoorden sluiten over wat we willen meten en hoe.

Ik vermoed dat we rond de zomervakantie wel zicht zullen hebben op de nulmeting. Die zal inderdaad niet bepalen wat goed is en slecht. Ze zal slechts een status quaestionis van een bepaald moment geven. Ik sluit echter niet uit dat de nulmeting zal aantonen dat de werklast gestegen is, maar dat ze ook de verschillen en de pieken zal aangeven.

U hebt gelijk, mijnheer Parys, dat in Jongerenwelzijn, net zoals in de hele hulpverlening, meer en meer moet worden geïnvesteerd in een retentiebeleid, precies omdat we als we telkens opnieuw jonge mensen moeten inwerken, heel wat ervaring verliezen en het risico vergroten dat mensen snel vertrekken. We moeten een zekere consistentie hebben in ons benoemingsbeleid, zodat er niet telkens mobiliteit ontstaat die ervaring verplaatst. Er bestaan daartoe regels die bepalen wat de prioriteiten bij open vacatures zijn. Het retentiebeleid is in Jongerenwelzijn echt wel een issue.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Voorafgaand aan de meting is er een akkoord over wat er wordt gemeten, en hoe dat gebeurt. Kunt u die informatie ter beschikking stellen? Dat mag natuurlijk schriftelijk, ik begrijp dat u die niet voor de vuist weg kunt geven. Om de gegevens correct te kunnen interpreteren, is dat nodig. U zegt dat u uit die meting conclusies zult trekken. Wel, ik kijk ernaar uit. Ten slotte heb ik geen antwoord gekregen op mijn vraag wat u een redelijke caseload per consulent vindt. U moet daar toch een mening over hebben?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Natuurlijk kan ik dat niet. Het ene dossier is toch het andere niet. Werklastmeting leert ons dat er zeer complexe dossiers zijn, maar ook eerder 'sluimerende' dossiers. Wat de studie zelf betreft, is er natuurlijk geen bezwaar tegen transparantie. We zullen het agentschap de kans bieden om zich te ontkwamen, in overleg met de sociale partners. Mijn ervaring leert me dat afspraken met de vakbonden het best worden gerespecteerd. Als zou blijken dat dit budgettaire consequenties heeft, dan zal de Vlaamse Regering zich daarover moeten buigen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Het is prima dat u dat samen met de vakbonden aanpakt. Ze zullen blij zijn om dit te horen en u graag een zetje in de goede richting geven.

Wat u zegt over de verschillende aard van de dossiers is natuurlijk relevant wanneer het gaat over kleine aantallen. Maar wanneer het gaat over 82 dossiers per maand en per consulent, dan gaat het over dossiers van heel diverse aard. Het is immers niet zo dat elke consulent steeds opnieuw hetzelfde soort dossiers in handen krijgt. De heterogeniteit is van die aard dat het mogelijk moet zijn om te bepalen hoeveel dossiers een consulent maximaal kan behandelen. Ik begrijp dat u dat nu nog niet wilt doen, maar vroeg of laat zal dat toch moeten gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over (de strijd tegen) seksueel geweld tegenover minderjarigen – 1255 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van grensoverschrijdend gedrag – 1275 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het seksueel misbruik bij minderjarigen – 1319 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, voor het eerst zijn in ons land alle beschikbare cijfers over seksueel geweld bij elkaar gelegd. Elke dag zijn er acht aangiften van seksueel geweld. De helft van de slachtoffers die aangifte doen, is minderjarig. Een op drie is zelfs jonger dan tien jaar. Het totale aantal slachtoffers van seksueel geweld ligt echter nog veel hoger. Er is immers weinig aangiftebereidheid.

De dader van seksueel geweld op minderjarige slachtoffers is in 85 procent van de gevallen een bekende, en dat zorgt ervoor dat slechts een derde van de belaagde minderjarigen praat over wat hem of haar is overkomen. Ze willen geen extra tumult veroorzaken in de familie en zijn bang dat het nog meer emoties zal losmaken. Bovendien willen ze vermijden dat de pleger, die vaak ook een zorgfiguur is, in de gevangenis belandt. Dat alles maakt het moeilijk om naar de politie te stappen. Al is de dader zeker niet altijd een volwassene, zo blijkt, ook jongeren zelf, al dan niet leeftijdsgenoten, zijn vaak plegers. Grensoverschrijdend seksueel gedrag gebeurt ook op school, in de vereniging of online.

De cijfers tonen nogmaals aan dat seksueel overschrijdend gedrag en seksueel geweld een reëel maatschappelijk probleem zijn. Het komt voor in alle sociale en maatschappelijke milieus en bij alle leeftijdscategorieën. Het is een probleem dat dringend moet worden aangepakt en waarbij we ons heel duidelijk tot jongeren en kinderen moeten richten. Inzetten op seksuele en relationele opvoeding is noodzakelijk. Zo leren kinderen en jongeren wat grensoverschrijdend gedrag is en dat dit ontoelaatbaar is. Maar ook wat een respectvolle relatie is en hoe je deze aangaat, hoe conflicten te beheersen, op te lossen en geweld te voorkomen, is nodig.

– *Peter Persyn treedt als voorzitter op.*

De bescherming van de seksuele integriteit van minderjarigen is een belangrijk aandachtspunt van uw beleid. Naast initiatieven als de hulplijn 1712, de uitbreiding ervan en de uitvoering van de engagementsverklaring ter bescherming van de seksuele integriteit van minderjarigen in de jeugdhulp en de kinderopvang zal er een nieuwe engagementsverklaring komen, uitgewerkt in samenwerking met de ministers van Onderwijs, Sport en Jeugd. Ook werkt u aan een globale, coherente en geïntegreerde aanpak van seksueel delinquenten, zodat herhaling van geweld en misbruik zoveel mogelijk kan worden voorkomen.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Wat is de stand van zaken van het overleg met de ministers van Onderwijs, Sport en Jeugd over een nieuwe, gezamenlijke engagementsverklaring? Wat is de stand van zaken van de conceptnota over het hulpaanbod voor seksueel delinquenten en het hieraan gekoppelde stappenplan? Gaat er bijzondere aandacht uit naar minderjarige daders? Welke rol ziet u weggelegd voor de Jongerenadviescentra (JAC's) en de centra algemeen welzijnswerk (CAW's)? Het spreekt voor zich dat we tevreden zijn dat u bereid bent om de bekendheid van de CAW's op te drijven, want het is een eerstelijnsinstelling waar mensen terecht kunnen met hun vragen en problemen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, wat de cijfers betreft, verwijs ik naar de inleiding van mevrouw Jans. Vrijdag 19 februari was de Europese Dag van het Slachtoffer. De focus lag dit jaar onder meer op seksueel geweld. Tijdens de studiedag die toen in het Vlaams Parlement werd gehouden, kwam onder meer naar voren dat er wel een en ander is geweten over de risicofactoren van het plegen van seksueel geweld, zoals persoonlijke factoren, opvattingen en sociale en communicatieve vaardigheden, en onderliggende sociale, contextuele en structurele factoren, maar weinig over elementen die kunnen voorkomen dat men misdrijven die grensoverschrijdend zijn, pleegt. Slachtoffers ondergaan niet alleen het geweld, vaak worden ze ook nog eens geconfronteerd met psychologische oorlogsvoering. Ze worden bewerkt om zich schuldig te voelen of worden gechanteerd om niet te spreken over wat ze hebben meegemaakt. Mevrouw Jans had het er ook al over.

Deze gevoelens, in combinatie met het traumatische scherm dat slachtoffers creëren, maakt dat ze vaak een onsamenhangend verhaal vertellen aan hulpverleners, maar ook aan de politie, die hun verhaal daarom niet zelden in vraag stelt. In februari 2012 werd de Engagementsverklaring ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp en de kinderopvang opgesteld en onderschreven. In navolging daarvan werden al heel wat initiatieven genomen, zoals de installatie van de hulplijn 1712, het Raamwerk Seksualiteit en Beleid van Sensoa, het uitwerken van procedures inzake de omgang met grensoverschrijdend gedrag in erkende welzijnsvoorzieningen en de verdere uitbouw van de chatbox www.nupraatikerover.be, die specifiek is gericht op 12- tot 18-jarigen. In antwoord op mijn schriftelijke vraag van april 2015 zei u dat de

chatbox in de periode van januari tot april 2015 55 chatgesprekken voerde met 26 unieke personen. Een uitgebreide affichecampagne in februari had een duidelijke impact op het aantal chatgesprekken: 15 in februari en 20 in maart. In april viel het aantal terug tot 10.

Ook in de beleidsdomeinen Jeugd, Sport en Onderwijs werd actief werk gemaakt van de uitvoering van de aangegane engagementen ter bescherming van de seksuele integriteit van minderjarigen. In de beleidsbrief zegt u dat u de Engagementsverklaring ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp en de kinderopvang wilt uitvoeren, maar ook om in een overleg met de ministers van Onderwijs, Jeugd en Sport nieuwe engagementen te willen aangaan ter bevordering van de integriteit van minderjarigen.

Ik heb hierover volgende vragen. Welke concrete acties plant u in het kader van de bescherming van de integriteit van minderjarigen? Hoe kan de bijzondere doelgroep van heel jonge kinderen worden bereikt?

De campagnes rond de chatbox www.nupraatikerover.be bleken effect te hebben. Plant u nog campagnes om de chatbox bekender te maken bij minderjarigen?

Op welke manier kan er beter zicht worden verkregen en ingespeeld worden op de factoren die kunnen beschermen tegen grensoverschrijdend gedrag? Hoe kan de politie beter worden geïnformeerd over de reacties van slachtoffers op grensoverschrijdend gedrag, opdat de drempel om aangifte te doen voor hen lager komt te liggen? Zult u daarvoor samenwerken met uw federale collega?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik zal de inleiding van de collega's niet herhalen en me beperken tot mijn vragen.

Zijn de cijfers die onder meer door de Vrouwenraad zijn samengebracht in overeenstemming met de cijfers waarop u uw beleid stoelt? Is het bijvoorbeeld zo dat ook het meldpunt 1712 een toenemend aantal klachten rapporteert?

Welke maatregelen neemt u om het seksueel misbruik in het algemeen en specifiek bij minderjarigen aan te pakken? Kunt u een overzicht geven van de maatregelen die al lopen en de maatregelen die in de steigers staan? Wat kunt u doen om het 'dark number' – ik mag van collega Persyn geen Engelse woorden gebruiken, het betreft het aantal verkrachtingen en andere gevallen van seksueel misbruik die niet worden gerapporteerd – kleiner te maken? Als u hierop een antwoord kunt geven, zal ik u erg erkentelijk zijn.

Ik heb nog een bijkomende vraag. U zei dat u in het kader van de preventie van seksueel misbruik van minderjarigen de Engagementsverklaring ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp en de kinderopvang zou evalueren en actualiseren. Wat is de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, de cijfers over seksueel geweld die de Vrouwenraad en de vereniging 'Wij spreken voor Onszelf' hebben samengelegd, bevestigen dat we de aandacht voor de bestrijding van alle vormen van seksueel geweld, in het bijzonder voor de meest kwetsbaren, zeker niet mogen verminderen. Zoals u in uw vragen al aangeeft, vraagt de bescherming van de integriteit van minderjarigen en het bestrijden van seksueel geweld in onze samenleving een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak van verschillende beleidsdomeinen en beleidsniveaus. Wij maken hier niet alleen werk van op Vlaams niveau. Ook op federaal vlak wordt – uiteraard samen met de gemeenschappen en gewesten – werk

gemaakt van een gecoördineerd beleid. Dat gebeurt met het nationaal actieplan gendergerelateerd geweld, waarin aandacht wordt geschonken aan seksueel geweld; met het nationaal plan mensenhandel waarin aandacht wordt besteed aan seksuele uitbuiting, en ten slotte met de kadernota integrale veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan waarin seksueel geweld een prioriteit is.

Voor wat betreft het Vlaamse luik is het zo dat de preventie en de aanpak van fysiek, psychisch en seksueel geweld op minderjarigen een breed engagement vereist waarbij zowel aandacht uitgaat naar kwaliteitsbevordering, sensibilisering en preventie als naar een adequaat en gepast reactief beleid.

Met het oog op de realisatie daarvan werd in 2015 in samenwerking met de beleidsdomeinen Onderwijs, Jeugd en Sport gewerkt aan een Vlaams actieplan waarmee we de fysieke, psychische en seksuele integriteit van minderjarigen in de jeugdhulp en de kinderopvang, het onderwijs, de jeugd- en de sportsector willen bevorderen. Dat actieplan werd op 29 januari jongstleden aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Het actieplan bouwt voort op de sectorale engagementsverklaringen ter bescherming van de seksuele integriteit van minderjarigen uit 2012. Daarbij wordt niet alleen gefocust op de bevordering en de bescherming van de seksuele integriteit, maar ook op de fysieke en psychische integriteit van kinderen en jongeren. Deze drie vormen van integriteit staan immers niet los van elkaar. Een adequaat integriteitsbeleid vertrekt immers van dezelfde uitgangspunten voor alle vormen van geweld, waarbij zowel beschermings- als risicofactoren bijzondere aandacht verdienen.

Er is resoluut gekozen voor een beleidsdomeinoverschrijdende en doelgerichte samenwerking tussen de beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid, Gezin, Onderwijs, Jeugd en Sport, met dus vernieuwde engagementen. De lopende acties in de betrokken beleidsdomeinen worden gecontinueerd. De omvang en de impact van geweld op kinderen en jongeren maken het daarnaast ook noodzakelijk verdere stappen te zetten. De bundeling van krachten tussen de verscheidene beleidsdomeinen en het realiseren van een transversale aanpak zullen daarbij nieuwe belangrijke aandachtspunten zijn. We willen dus afgestemd inzetten op de volgende elkaar onderling versterkende acties.

Er is het opzetten en ontsluiten van wetenschappelijk onderzoek naar diverse vormen van geweld. Er is het bundelen en ontsluiten van informatie over de fysieke, psychische en seksuele integriteit van de minderjarige en alle vormen van geweld, te starten met pesten en cyberpesten, via het kennisplatform 'integriteit', als een gestructureerd samenwerkingsverband tussen bestaande organisaties met expertise. We hebben het daarover gehad in de plenaire vergadering. Er worden momenteel tussen de beleidsdomeinen afspraken gemaakt voor het opmaken van een call om dat kennisplatform dan zo snel mogelijk operationeel te maken. Er is ook het uitbouwen en versterken van instrumenten en aanspreekpunten en -personen, waardoor kinderen en jongeren beter worden geïnformeerd over waar ze voor hulp en vragen terecht kunnen. Er is het versterken van kinderen en jongeren om zelf problemen op te lossen via diverse methodieken en bemiddeling, waaronder 'peer support', het optimaliseren van klachtenprocedures en het verder inzetten op deskundigheidsbevordering van professionals en vrijwilligers in overleg met de betrokken actoren uit de verscheidene beleidsdomeinen.

In dat kader werd een werkgroep Integriteit in het leven geroepen, die acties en maatregelen opvolgt, evalueert en desgewenst bijstuurt, met het oog op maximale afstemming en expertisedeling. De werkgroep bestaat uit deelnemers van de kabinetten en administraties, en een aantal experts op het terrein.

Naast de gezamenlijke initiatieven worden er ook sectorspecifieke acties en maatregelen genomen vanuit ons beleidsdomein. Om te beginnen, en dat is heel

belangrijk, engageren we ons ertoe om kinderen en jongeren die het slachtoffer zijn van eender welke vorm van geweld, adequaat naar de hulpverlening te leiden. Daarvoor is er natuurlijk de opportuniteit van een intensievere samenwerking tussen Onderwijs, Jeugd en Sport, de hulplijn 1712 en de vertrouwenscentra kindermishandeling. Dat is belangrijk in het licht van het kleiner maken van het 'dark number' waarnaar werd gewezen.

We zetten in op het kindvriendelijker maken van de hulplijn 1712. U weet dat er in maart twee nieuwe websites worden bekendgemaakt: een voor de plus 13-jarigen en een voor de min 13-jarigen. Ondertussen zal dat wellicht al online zijn. Ook de campagneacties om 1712 bekend te maken, zullen in 2016 in het teken van kinderen en jongeren staan. Voorts gaat er ook aandacht naar de vorming en ondersteuning van de 1712-medewerkers in het omgaan met vragen van kinderen. We maken werk van een betere registratie van de vragen die bij 1712 binnenkomen. Specifiek wat seksueel grensoverschrijdend gedrag en misbruik van minderjarigen betreft, kunnen we meegeven dat 1712 voor het afgelopen jaar geen toenemend aantal klachten rapporteert. Ik meen dat ik in de plenaire vergadering ook heb gezegd dat er ook een nieuwe mediacampagne zal komen over dat thema.

Er wordt ook verder werk gemaakt van de bekendmaking van de chatbox www.nupraatikerover.be, via een jaarlijkse sensibilisatiecampagne. Vorig jaar werden gericht, maar in grote aantallen affiches en bladwijzers verspreid in Vlaams-Brabant en Brussel. Momenteel worden de affiches aangepast, omdat de vorige campagnebeelden niet langer de lading van de chatbox dekken. Het verspreiden van het aangepaste campagnemateriaal in de diverse provincies wordt stapsgewijs ingepland in de loop van dit jaar.

Ook de CAW's zetten mee in op de bescherming van de integriteit van minderjarigen. Diverse JAC's binnen de CAW's hebben een vormingsaanbod voor kinderen en jongeren over thema's die bij hen leven, zoals relaties, seksualiteit, weerbaarheid enzovoort.

Via diverse methodieken leren kinderen en jongeren nadenken over hun eigen gedrag en houding en leren ze hierover ook hun mening te vormen en te uiten. Het vormingsaanbod behelst onder meer een vorming inzake weerbaarheid bij kinderen, die op een interactieve manier laat kennismaken met het aangeven van eigen grenzen, het rekening houden met de ander, verliefdheid en vriendschap, opkomen voor jezelf, lichamelijke en emotionele veranderingen in de puberteit enzovoort. Er is ook een vorming inzake communicatie en weerbaarheid, waarbij aan de hand van diverse spelmethodieken wordt gewerkt aan sociale vaardigheden zoals verbale en non-verbale communicatie, omgaan met grenzen en groepsdruk, de invloed van het eigen referentiekader enzovoort. Er is een vorming met betrekking tot relaties en seksualiteit, waarbij jongeren meer weerbaar worden gemaakt en correcte informatie krijgen over veilig vrijen, voorbehoedsmiddelen en soa's, en waarbij wordt stilgestaan bij hun persoonlijke beleving, waarden en normen, vooroordelen en vragen over relaties en seksualiteit. Er is een vorming qua sociale vaardigheden, waarbij jongeren bruikbare handvatten aangereikt krijgen zodat ze sterker staan in hun dagelijkse contacten, en er is een vorming voor jeugdadviseurs, waarbij jongeren handvatten aangereikt krijgen waardoor ze hun vrienden gerichter kunnen ondersteunen en helpen.

Diverse JAC's werken mee aan projecten en campagnes in dit kader en lenen materiaal uit dat kan worden gebruikt in een les of een vormingsmoment. Jongeren kunnen daarnaast bij het JAC terecht voor advies, informatie en praktische hulp. De CAW's bieden begeleiding aan aan personen met relationele problemen of in een scheidingssituatie, om de bedreigingen ten gevolge van relatieproblemen of scheiding en opvoedingsvraagstukken te beperken, de welzijnskansen van het gezin en

de betrokkenen te maximaliseren en een betekenisvolle en betrouwbare relatie tussen de ouder en het kind te creëren.

U weet dat de CAW's begeleiding aanbieden aan slachtoffers en aan jongeren die seksueel grensoverschrijdend gedrag pleegden. Zo bieden diverse CAW's, samen met andere voorzieningen, integrale psychosociale begeleiding van minderjarige en meerderjarige plegers van seksueel misbruik aan, met het oog op hun persoonlijke ontwikkeling en integratie in de samenleving, waarbij er voortdurend aandacht is voor de context en het slachtofferperspectief om herhaling van het seksueel misbruik te voorkomen. Het zijn ook de CAW's die instaan voor de psychosociale begeleiding van slachtoffers, met het oog op het beperken van de opgelopen schade ten gevolge van het slachtofferschap en het herstellen van het vertrouwen in de medemens en de samenleving. Ook in de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's) kunnen slachtoffers van kindermishandeling en seksueel geweld indien nodig terecht voor psychotherapeutische en medisch-psichiatrie begeleiding.

Ten slotte verwijs ik toch nog maar eens naar het actieplan tegen tienerpooiers, dat we hier reeds hebben toegelicht en waarmee de specifieke vorm van seksuele uitbuiting van minderjarigen door tienerpooiers wordt aangepakt.

Wat de volwassenen betreft, zijn er nog acties waarmee we trachten tegemoet te komen aan de specifieke noden van slachtoffers van seksueel misbruik. Er is het voortzetten van de actie die sinds 2014 deel uitmaakt van het structureel overleg met slachtoffers van seksueel misbruik. We faciliteren en organiseren lotgenotencontacten van slachtoffers van seksueel misbruik, met aandacht voor de inzet van ervaringsdeskundigheid. Dat gaan we in ieder geval doen tot eind 2016. Er is een documentaire over seksueel misbruik in de maak, in samenspraak met slachtoffers. Dat wordt gekoppeld aan de sensibilisatie en bekendmaking in samenwerking met het onderwijs. Dat is iets voor de periode 2016-2017. Uiteraard werken we, zoals vermeld, aan de ondersteuning en verdere bekendmaking van 1712, dé hulplijn voor de burger voor alle vormen van geweld. Dat is een permanente actie. We verwijzen in dit verband ook naar de oprichting en ondersteuning van de Erkennings- en Bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik.

Daarnaast moeten we er uiteraard voor zorgen dat de hulpverlening zo laagdrempelig mogelijk is. De CAW's zijn, net als Tele-Onthaal vorige vrijdag, recent gestart met een brede bekendmakingscampagne, zodat slachtoffers beter op de hoogte zijn van die hulpverlening en gericht kunnen worden doorverwezen en ondersteund.

Het Protocol Kindermishandeling, dat we in 2014 samen met de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken ondertekenden, is een belangrijke bouwsteen van het Vlaams beleidskader voor geweld en misbruik. Via dat protocol engageren we ons ertoe om blijvende aandacht te hebben voor sensibilisatie, met bijzondere aandacht voor een kindvriendelijke communicatie.

Specifiek wat de rol van de politie betreft, is het engagement opgenomen van een verder doorgevoerde opleiding voor alle politieambtenaren en in het bijzonder voor alle leden van de dienst Jeugd en Gezin. De zorg voor een slachtoffer van seksueel misbruik of pedofilie, en bij uitbreiding voor alle slachtoffers van kindermishandeling, maakt deel uit van de politieopleiding.

De procureur-generaal, de procureur des Konings, de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en de eerste voorzitter van het hof van beroep moeten ervoor zorgen dat de magistraten die de dossiers van kindermishandeling behandelen, kunnen deelnemen aan de opleidingen georganiseerd door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO). Ook de parketcriminologen jeugd en gezin krijgen de mogelijkheid om die vormingssessies te volgen. In de door het IGO aangeboden

basisopleiding is een module ingevoegd over slachtoffers en daders van feiten in verband met seksueel misbruik en pedofilie.

De kadernota Integrale Veiligheid, die later in het voorjaar formeel wordt goedgekeurd, zal specifiek aandacht hebben voor seksueel misbruik van minderjarigen en focust onder meer op het elektronisch toezicht als instrument als er sprake is van het plegen van seksuele misdrijven.

Het is ook belangrijk dat de acties en het Protocol Kindermishandeling worden opgevolgd binnen het Vlaams Forum Kindermishandeling (VFK). Daartoe zullen we het VFK in overleg met Justitie en Binnenlandse Zaken meer laten evolueren naar een expertenmodel, ondersteund door de administraties.

De conceptnota voor het stroomlijnen van het hulpaanbod voor seksuele delinquenten wordt opgemaakt door het begeleidingscomité dat is opgericht in het kader van het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Die aanpak verzekert de afstemming met de penitentiaire inrichtingen, de justitiehuisen, de cgg's, de CAW's en het steuncentrum voor de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Die conceptnota is nu toch ook in een finale fase aanbelaand. Er moest nog wat aan worden gesleuteld door de effecten van de zesde staatshervorming.

Bij de opmaak van de nota wordt rekening gehouden met de aanbevelingen die de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid van de FOD Justitie formuleerde na evaluatie van het samenwerkingsakkoord. Het stroomlijnen van het hulpaanbod is gericht op het zo veel mogelijk voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en op het bevorderen van de re-integratie van de pleger van seksueel misbruik. In dat hulpaanbod voor seksueel delinquenten zal ook het preventieve aanbod voor mensen met pedofiele gevoelens worden gepast. U weet dat Child Focus daarover een studiedag heeft gehad. We overleggen momenteel met Child Focus om te bekijken hoe we dat concreet kunnen maken.

De ontwikkeling van dat preventieve onderdeel en een geïntegreerd zorgcircuit voor de begeleiding en de behandeling zijn inderdaad de opties die nu voorliggen in die conceptnota. Die conceptnota zal een stappenplan bevatten waarin de prioriteiten en opportuniteiten worden aangegeven. Het hulpaanbod voor minderjarige plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag zal in deze nota ook aan bod komen. De keuze voor intersectorale samenwerking en de uitbouw van het ondersteuningsplatform voor seksueel grensoverschrijdend gedrag door jongeren worden op dit moment ook geëvalueerd. In elk geval zal de conceptnota, wanneer die wordt gefinaliseerd, als richtsnoer dienen voor het Vlaamse beleid.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord, dat rijk aan informatie is. Ik ben vooral blij te vernemen dat u voor de CAW's en de JAC's een belangrijke rol weggelegd blijft zien. Ik wil het onderdeel van de relatie-ondersteuning als aandachtspunt naar voren schuiven, ook al omdat ik ervan overtuigd ben dat kinderen en jongeren vandaag de dag al op bijzonder jonge leeftijd, zodra ze kunnen lezen en schrijven, op het internet gaan om daar het antwoord op hun vragen te zoeken. Ze kunnen al veel eerder tablets gebruiken, en dan ontstaat volgens mij het probleem dat niet alle kinderen en jongeren daardoor over een juist referentiekader beschikken. Vroeger kwamen ze thuis aan de keukentafel met moeilijke en vervelende vragen, en dan had je de kans om een en ander uit te leggen en te schetsen.

Vandaag is dat gelukkig in veel gezinnen nog zo, maar we mogen niet onderschatten wat kinderen op internet opzoeken en wat ze daar te zien krijgen en te

weten komen. Daarom is het belangrijk dat u echt inzet op relatieondersteuning om duidelijk te maken wat een juist referentiekader, wat goed en normaal is. Daar moeten we ook in de toekomst echt op blijven inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik ben het eens met wat collega Jans zegt over relatieondersteuning. Heeft er dan toch grensoverschrijdend gedrag plaatsgehad, dan moeten we de aangiftebereidheid vergroten. U zegt heel terecht, minister, dat we het 'dark number' naar beneden moeten krijgen. Daarvoor is een goede begeleiding van wie zich als slachtoffer aanmeldt, van groot belang.

Ik ben heel tevreden dat de websites online zijn en dat er heel hard is gewerkt aan de kindvriendelijkheid van 1712. We weten dat 1712 vanaf de lancering goed bekend was, dat mensen het inderdaad gebruikten voor meldingen, maar dat de minderjarigen onder die bellers minder talrijk waren. Ik ben heel tevreden dat daaraan gewerkt is en ik hoop dat de impact en resultaten ervan de komende periode zullen worden geëvalueerd. Ik ben ook tevreden dat er nieuwe acties komen in het kader van 'Nu praat ik erover'.

Ik heb nog één bijkomende vraag. Een tijdje geleden hebt u een evaluatie van het samenwerkingsakkoord slachtofferzorg in het vooruitzicht gesteld. Kunt u daar iets meer over zeggen? Zijn er al resultaten bekend of loopt dat nog?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik ben u, minister, zeer erkentelijk voor uw antwoord. Het is complimentendag, dus ik dacht...

Minister Jo Vandeurzen: En ik dacht dat het echt was!

Lorin Parys (N-VA): Dat laat ik aan u over om te beoordelen. Nee, ik vind het heel goed dat er zoveel gebeurt. Er worden heel veel maatregelen genomen en dat is absoluut een goede zaak. Ik heb twee vragen.

Ik weet dat er in het antwoord in verband met elektronisch toezicht een materiële fout is geslopen, maar kunt u nog eens duidelijk zeggen of er in dit verband voor elektronisch toezicht een rol is weggelegd?

Persoonlijk was ik gechoqueerd door de cijfers die bekend zijn gemaakt. De cijfers van de vertrouwenscentra kindermishandeling geven een positieve tendens weer. Ik wik en weeg uiteraard mijn woorden, maar van 2013 naar 2014 daalde het aantal gemelde gevallen van seksueel misbruik met 12 procent en van alle soorten misbruik samen met 5 procent. Dat is een moeilijk gegeven. We zien in beide cijfers een afname, maar we weten niet of die niet een stijging van het 'dark number' inhoudt dan wel of we goed bezig zijn. Dat is heel moeilijk in te schatten en ik weet niet, minister, of u daar iets over kunt vertellen. Zitten we effectief op de goede weg met alle initiatieven die u hebt opgesomd of is de aangiftebereidheid gedaald?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): U hebt een heel breed antwoord gegeven, met alle maatregelen die eraan komen, en dat is positief, minister. Ik heb nog enkele vragen. De eerste sluit een beetje aan bij de vorige sprekers. Het is niet omdat het aantal meldingen daalt dat de problematiek verbeterd is. Dat kan, maar het zou ook kunnen dat het probleem niet opgelost, maar verdoezeld wordt. Het is heel belangrijk niet enkel te vragen naar de inschatting van de minister, maar dat ook goed te monitoren. Ik twijfel niet aan uw goede intenties, maar we

moeten niet afhankelijk blijven van cijfers waarvan we niet weten of ze positief of negatief zijn. Hoe zult u de situatie monitoren en evalueren en nagaan of het actieplan er ook effectief voor zorgt dat het probleem minder vaak voorkomt, maar ook dat we veel beter detecteren wanneer het voorkomt?

Mijn tweede vraag gaat over 1712. Enkele maanden heb ik u een vraag om uitleg gesteld over het handelingskader, omdat er toen vragen waren over het feit dat het handelingskader soms verkeerd advies meegeeft aan mensen over de aangifteprocedure. U hebt toen gezegd dat u zou navragen of het handelingskader werd bijgestuurd. Hetzelfde geldt voor Tele-Onthaal, dat op bepaalde momenten het werk van 1712 overneemt. Hoever staat het daarmee? Is het handelingskader intussen herbekeken en aangepast?

Peter Persyn (N-VA): Persoonlijk wil ik even ingaan op intrafamiliaal grensoverschrijdend gedrag en misbruik. Uit onderzoek blijkt dat dat misschien wel de meest voorkomende en dus meest verdoken vorm van misbruik is. Alle maatregelen die zijn opgesomd, hebben daarop niet meteen een antwoord. Ik herinner me dat ik als jonge huisarts, nog voor de Dutrouxperiode, met het Leuvens vertrouwensartsencentrum vaststelde dat het intrafamiliaal misbruik, vaak door de vaders en de grote broers, een van de meest voorkomende vormen van misbruik bij jonge kinderen was, ook internationaal over alle culturen heen. Ik wil daarvoor extra aandacht vragen, ook op het vlak van ondersteuning en tools. In dat geval helpen telefoonlijnen namelijk niet, want het gaat om personen tegenover wie het jonge kind een bijzondere loyaliteit heeft.

Minister Jo Vandeuren: Het ging vooral over informaticatechnologie. De suggestie is na te gaan wat online mogelijk is om bepaalde vormen van hulpverlening, ook in de preventie, te faciliteren.

Elektronisch toezicht gebruiken houdt gewoon in dat we de algemene mogelijkheden op een specifieke casus toepassen. Elektronisch toezicht is een vrijheidsberovende maatregel. De veroordeelde wordt verplicht om bepaalde uren binnenshuis te blijven. Er bestaat daarvoor een kader, en het kan uiteraard ook voor seksuele delinquenten worden ingezet, indien een rechter daartoe beslist.

Het is duidelijk dat er in het kader van het nationaal actieplan tegen gendergerelateerd geweld afspraken over de monitoring zijn gemaakt. We proberen die uiteraard te volgen. Er is gevraagd naar mijn persoonlijke inschatting. Ik ben altijd zeer beducht wanneer men op één jaar tijd een bepaalde trend wil detecteren, en ik wil daar ook niet euforisch van worden. Dat lijkt me zeer voorbarig. Om te weten of er een fundamentele evolutie is, hebben we jaren nodig en moeten we minstens consistentie tussen verschillende indicatoren zien. In de afspraken die ook met het nationale niveau zijn gemaakt, zitten instanties die moeten monitoren of gegevens verzamelen. De afgelopen jaren hebben we heel veel aandacht besteed aan grensoverschrijdend gedrag, zeker in situaties waarin er sprake is van een machtsverhouding. In onze sector van welzijn en zorg hebben we alle instellingen verplicht daarrond een beleid te voeren, en in bepaalde situaties is er een meldingsplicht. Ik hoop dat door alle acties van de diverse overheden de gevoeligheid in de samenleving voor het probleem is toegenomen, maar ik geloof niet dat we uit één enkel cijfer grote conclusies kunnen trekken.

U weet dat we echt wel nagaan hoe we de aanpak van intrafamiliaal geweld en misbruik kunnen uniformiseren en standaardiseren aan de hand van de modellen uit Antwerpen en andere ervaringen. Het gaat dan om casusoverleg met risicotaxatie, met daarin Ondersteuningscentra Jeugdzorg en Vertrouwenscentra Kindermishandeling, maar uiteraard ook met de betrokkenheid van parket en politie, omdat er ook volwassenen in het spel zijn. Dat moet voor mij het kader zijn waarin een gerechtelijk arrondissement dergelijke zaken kort op de bal aanpakt.

De evaluatie van het samenwerkingsakkoord rond slachtofferbeleid zal zeker aan bod komen wanneer het over de rol van de justitiehuisen gaat. Hoever het met de aanpassing van het handelingskader staat, moet ik echt opvragen. Dat kan ik zo meteen niet zeggen, tenzij mijn hulplijn dat snel kan uitvissen. Ik zal u dat bezorgen. Ik heb de mensen van 1712 al eens ontmoet en dat zag er een enthousiaste ploeg uit. Dat ze nu een campagne naar kinderen en jongeren doen, wijst op een flinke dynamiek voor een hulplijn die toch nog niet zo'n lang leven kent.

Zowel slachtofferonthaal als slachtofferzorg schakelen over naar een nieuw registratiesysteem. Ook in het nationaal plan rond gendergerelateerd geweld is een registratie- en monitoringsysteem opgenomen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dat is een duidelijk antwoord, waarvoor ik u dank, minister. Bij elektronisch toezicht heb ik nog één bedenking. In sommige gevallen is er federaal al een beslissing genomen nog vóór de justitiehuisen zijn overgeheveld, om bepaalde maatschappelijke enquêtes niet langer te laten plaatsvinden. Daar moeten we mee opletten, zeker als het om gevallen van intrafamiliaal geweld gaat.

– Bart Van Malderen treedt als voorzitter op.

We moeten vermijden dat iemand zijn straf onder elektronisch toezicht thuis mag uitzitten zonder dat alle gegevens met elkaar worden verbonden en daaruit kan blijken dat hij niet echt geschikt is om zijn straf thuis uit te zitten, precies omdat hij daar in aanraking kan komen met een van zijn slachtoffers. Dat is toch een belangrijk aandachtspunt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over antidepressiva – 1320 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, volgens cijfers van het Instituut voor Farmaco-Epidemiologie België blijft het gebruik van antidepressiva in ons land stijgen. Vorig jaar telden we maar liefst 314 miljoen dagdosissen, of bijna 30 dosissen per Belg. Dat is een stijging met 2,7 procent ten opzichte van 2014, met 16 procent ten opzichte van 2010 en ten opzichte van 2005 is er zelfs een stijging met 35 procent. Op 20 jaar tijd is het gebruik van antidepressiva verdriedubbeld.

Nochtans weten we al lang dat antidepressiva voorschrijven zonder dat dat gepaard gaat met de juiste psychotherapie een sterk beperkte effectiviteit heeft. Mensen geraken niet verlost van hun problemen, maar blijven wel jarenlang pillen slikken. Mijn vragen zijn ingegeven door de bezorgdheid dat het aantal voorgeschreven pillen wellicht veel sneller stijgt dan het aantal depressies.

Die oplossing wordt vaker gekozen of aangeraden. Hoe verklaart u dat ondanks de vele waarschuwingen over het te hoge gebruik van antidepressiva in ons land het gebruik maar blijft stijgen? Zult u actie ondernemen om het voorschrijfgedrag en het gebruik ervan te ontmoedigen? Wordt het niet tijd om hier een gezondheidsdoelstelling met streefcijfers van te maken, aangezien er geen vooruitgang wordt geboekt? Gaat u samenzitten met de huisartsen om te bekijken wat er kan worden ondernomen?

Mensen die de stap naar de psychotherapie willen zetten, ondervinden heel wat moeilijkheden. Er is de terugbetaalbaarheid, en dat is een federale materie. Er zou aan gewerkt worden, en dat is goed. Noblesse oblige, en ik kom er steeds op terug: er zijn lange wachttijden bij de cgg's, die erg goede en betaalbare hulp aanbieden. Er zijn zelfs aanmeldingstops. Hoe denkt u het gebruik van psychotherapie, die een grote effectiviteit heeft, te verhogen? Het is in hoge mate een federale bevoegdheid, maar er is toch ook een Vlaams luikje.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, de stijging van het gebruik van antidepressiva in Vlaanderen ligt in de lijn van de Europese cijfers. Psychische problemen nemen nog steeds toe, zo blijkt uit studies van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de gezondheidsenquête in België 2013 en cijfers van het RIZIV.

Nog al te vaak wordt als 'oplossing' voor psychische problemen medicatie voorgeschreven. Burgers vragen ook vaak om medicatie, omdat het betaalbaar is en omdat er nog steeds drempels bestaan om over psychische problemen te spreken en hulp te zoeken. Omdat medicatie een betaalbaar middel is en ook omdat hulp niet altijd gekend of onmiddellijk beschikbaar is, schrijven artsen medicatie voor. Op die manier willen ze de patiënt zo snel mogelijk ondersteunen in zijn proces naar herstel. In vergelijking met Wallonië doet Vlaanderen het minder slecht. Inwoners van het Waalse Gewest gebruiken relatief meer antidepressiva – 10 procent – dan inwoners van de andere twee gewesten – 7 procent.

Vlaanderen werkt aan het sensibiliseren van zorgverstrekkers over deze problematiek. Domus Medica werkt met een aanbeveling voor diagnose en behandeling van depressie in de huisartsenpraktijk en biedt vormingen over diagnose en behandeling van stress, angstklachten en slapeloosheid aan. Voorts heeft Domus Medica depressie in de Gezondheidsgids opgenomen, waarbij aan de hand van twee vragen gepeild wordt naar depressiviteit.

De huidige cijfers tonen aan dat we in elk geval dit sensibiliserend werk moeten voortzetten. Of een Vlaamse gezondheidsdoelstelling de meest wenselijke methode is, durf ik sterk te betwijfelen omdat de hefboomen voor het beïnvloeden van voorschrijfgedrag van artsen en de terugbetaalbaarheid van niet-medicamenteuze therapie in handen van het federale beleid liggen, en niet bij de Vlaamse overheid.

Recent zijn de zeven Vlaamse projecten die experimenteren met een eerstelijnspsychologische functie tot eind 2017 verlengd. We geloven sterk in deze functie. De eerstelijnspsycholoog biedt een laagdrempelig en kortdurend aanbod aan psychische hulp aan in een voor de patiënt gekende eerstelijnssetting. De voorbije jaren hebben we daarover veel enthousiasme en tevredenheid bij de patiënten zelf, de gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg, de eerstelijnspartners en andere betrokkenen kunnen vaststellen. Vooral het enthousiasme van huisartsen is opvallend. Wanneer een eerstelijnspsycholoog in de regio beschikbaar is, kan de huisarts de patiënt gemakkelijker motiveren om de stap te zetten naar psychische hulp. Dat kan gemakkelijk in een vroegtijdig stadium, bij milde problemen, om de veerkracht van de patiënt te herstellen.

De eerstelijnspsycholoog biedt een alternatief voor een medicamenteuze behandeling en versterkt de vaardigheden van de patiënt om zelf de ervaren moeilijkheden het hoofd te bieden. De eerstelijnspsycholoog geeft feedback en advies aan de huisarts en versterkt zo ook de kennis van de huisarts over psychische problemen en het psychisch zorgaanbod. Er ontstaat zo ook tussen huisarts en psycholoog een vertrouwensband, wat voor de huisarts een belangrijk element is. De huisarts wil er zich van vergewissen dat de psycholoog waarnaar wordt doorverwezen op een kwaliteitsvolle en professionele wijze te werk gaat.

De komende tijd zullen we met de andere gemeenschappen in België, het RIZIV en de FOD Volksgezondheid nagaan of de eerstelijnspsychologische functie duurzaam in heel Vlaanderen kan worden gerealiseerd. De eerste verkennende gesprekken zijn daartoe gepland. Vanuit Vlaanderen werken we ook aan het sensibiliseren van de bevolking over geestelijke gezondheid. Zo hebben we bijvoorbeeld de campagnes 'Fit in je Hoofd' voor volwassenen en 'NokNok' gericht naar kinderen en jongeren onder de 16 jaar uitgebouwd. We bieden scholen verschillende tools en methodieken aan opdat ze inzake verschillende aspecten van geestelijke gezondheid met leerlingen en scholieren aan de slag kunnen gaan. Wat werk betreft, hebben we preventiecoaches en ook op federaal niveau wordt werk gemaakt van Werkbaar Werk.

Ten slotte blijven we initiatieven nemen om het taboe op psychische problemen te doorbreken en mensen aan te moedigen om over hun moeilijkheden te spreken en hulp te zoeken. Die cultuuromslag is wel degelijk aan de gang, denk maar aan de succesvolle publiekscampagne 'Rode Neuzen' van eind vorig jaar en de scholencampagne waarmee 'Te Gek!?' van de Associatie Beeldvorming Geestelijke Gezondheid het nieuwe jaar 2016 heeft ingezet, met de steun van hun meter Selah Sue.

U vraagt of ik ga samenzitten met de huisartsen om hun voorschrijfgedrag te bespreken. Dat is een bevoegdheid van federaal minister van Volksgezondheid De Block. Het RIZIV beschikt over de mogelijkheid om profielen over het voorschrijfgedrag van artsen op te maken, in het kader van de kwaliteitspromotie.

Het effect van een behandeling is moeilijk meetbaar en is de resultante van een heleboel factoren: een correcte diagnose, de relatie hulpverlener en patiënt of cliënt, de aanwezigheid van een ondersteunend netwerk, de reactie van het individu op de eventuele voorgeschreven medicatie, enzovoort. Doorgaans raden experts aan om bij ernstig psychiatrische aandoeningen een combinatie van medicamenteuze behandeling en psychotherapie aan te bieden. Bij lichtere vormen van psychische aandoeningen zou psychotherapie kunnen volstaan.

Een algemene implementatie van een eerstelijnspsychologische functie zal vermoedelijk ook positieve effecten hebben op de cgg's. Het valt binnen de verwachtingen dat het hoge aantal hulpvragen dat bij cgg's terechtkomt voor een deel te wijten is aan het gebrek aan psychische hulp op de eerste lijn. Mensen wachten te lang, tot de problemen te ernstig zijn om de stap te zetten naar zorg. We hopen met een sterkere geestelijke gezondheidszorg op de eerste lijn op langere termijn ook een scherpere profilering en een meer haalbare opdracht voor de cgg's te realiseren.

Uiteraard zal de terugbetaling van de psycholoog en de erkenning van de psychotherapie ook een invloed hebben op het geestelijkegezondheidszorglandschap en het gebruik van therapie.

Tot slot wil ik er ook op wijzen dat behalve een psychotherapeutische of medisch-psychiatrische behandeling ook andere middelen kunnen worden ingezet. Ik denk dan aan zelfhulp, psycho-educatie, e-hulp, maar ook allerlei vormen van activering en zinvolle dagbesteding.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, u gaf een ongelooflijk breed antwoord, zoals u wel meer doet. Maar mijn vraag is erg specifiek. Er zijn duidelijke campagnes uitgebouwd en erg gerichte maatregelen genomen om mensen ervan te overtuigen dat antibiotica niet helpt tegen griep. Intussen weten we allemaal dat antibiotica niet helpt tegen virussen. Mijn enige vraag is: zorg ervoor dat iedereen weet dat antidepressiva problemen niet oplossen. Ik zeg niet dat er

geen gevallen zijn waarvoor medicatie geen geschikte oplossing kan zijn. Vaak zal daar ook psychotherapie aan te pas komen. Maar het gemak waarmee naar medicatie wordt gegrepen en het idee dat het zo beter zal gaan, zet mensen op het verkeerde been. Dat is mijn vraag: kunt u geen manieren bedenken om binnen uw bevoegdheid maatregelen te nemen opdat men minder snel naar medicatie grijpt en gemakkelijker andere oplossingen aanreikt?

In uw antwoord zei u dat u graag zou willen dat mensen die problemen minder als een taboe ervaren en gemakkelijker psychotherapie volgen. U zei dat medicatie minder duur is dan psychotherapie. Dat is natuurlijk zeer jammer. Ik ga akkoord om samen met u te stellen dat dit een federale bevoegdheid is. Maar met de cgg's kunt u iets ondernemen. En u zei niets over de vraag om het gebruik van antidepressiva te ontmoedigen wanneer dat aangewezen is. Ziet u daarin voor uzelf een rol weggelegd? En zo niet, waarom is dat dan wel zo?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik ondersteun de vraag. Het is dringend nodig dat er een aantal maatregelen inzake geestelijke gezondheidszorg worden genomen. De suggestie om te werken met een gezondheidsdoelstelling veegt u vrij snel van tafel, hoewel die interessant is. Bij de bespreking van onze gezondheidsdoelstelling inzake suïcidepreventie vroeg ik me af of de gehanteerde profielen er niet voor zorgen dat we bepaalde mensen niet bereiken. Het lijkt interessant om andere indicatoren te integreren, en voor een uitbreiding te zorgen. Ik denk dus dat dit een breder debat waard is dan wat u hier hebt gezegd.

Ik was verontwaardigd over enkele woorden van u. U zegt dat het federale niveau werk maakt van Werkbaar Werk. Het is niet omdat het federale niveau dat zegt dat het ook gebeurt. De cijfers over burn-out en depressie gaan door het dak. Elke objectieve indicator toont aan dat het werk almaar minder werkbaar wordt. Het gevoerde beleid – het federale, maar ook het Vlaamse – heeft een heel negatief effect op de geestelijke gezondheidszorg en het welzijn van mensen.

Ik wil nog een vraag toevoegen. U sprak over de terugbetaling en de cgg's. Ik ga ervan uit dat u ook verwijst naar de eerstelijnsconferentie en de stand van zaken. Hoe zit het met de terugbetaling van de prestaties van psychologen? U verwacht daar veel van, en terecht. Welke modellen liggen op tafel? Worden er uren terugbetaald of wordt alles gekoppeld aan de werking van de cgg's? De beslissing valt op federaal niveau, maar het is erg belangrijk dat u betrokken wordt bij de manier waarop de implementatie gebeurt en dat de cgg's in het model een plaats krijgen, zodat hun werk wordt versterkt en verbreed. Op die manier kan de tweede lijn sterk worden uitgebouwd, en beperken we ons niet tot de eerste lijn.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, we weten allemaal dat psychische problemen toenemen en we de hulpverleners moeten sensibiliseren. Maar ik wil toch ook benadrukken dat we vooral de patiënten moeten sensibiliseren. Ze zien medicatie vaak als een gemakkelijksoplossing. U zei ook al dat medicatie goedkoper en anoniemer is. De stap zetten naar een psycholoog of psychotherapeut is vaak moeilijker. Op federaal niveau wordt er werk gemaakt van de terugbetaling van psychotherapie, wat een zeer goede zaak zou zijn.

Huisartsen krijgen elk jaar van de overheid een brief met feedback inzake ons voorschrijfgedrag – of we de richtlijnen inzake het voorschrijfgedrag volgen. In die brief staat wat het gemiddelde is, en waar we ons ten opzichte daarvan bevinden. Die brief doet zich gevoelen in het voorschrijfgedrag, want we zijn geneigd om ons met elkaar te vergelijken. Dat is een goede zaak. Zoals met het gebruik van antibiotica moeten we goed nagaan of antidepressiva zinvol zijn. Het

is niet altijd evident om dat te doen, want een depressie is niet zomaar te kwantificeren. Als hulpverlener blijft het toch altijd een inschatting maken, wat niet evident is.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, wat mevrouw Saeys zei, klopt: het RIZIV heeft een systeem ontwikkeld om het voorschrijfgedrag te evalueren. Uiteraard voert Vlaanderen een beleid op het vlak van de geestelijke gezondheid. Ik heb al een aantal initiatieven opgesomd. We doen dat op verschillende levensdomeinen, zoals het onderwijs, de werkplek, de gemeente. Mentale fitheid is er een aspect van.

Dat is zeker wat wij op het niveau van de gemeenschap rond dit thema ter harte willen blijven nemen. Ook de initiatieven die nu recent voor de scholen zijn genomen, werden allemaal mee gefinancierd vanuit Vlaanderen.

Het feit dat geneesmiddelen vaak het antwoord zijn, heeft natuurlijk ook te maken met het feit dat de terugbetaling van andere vormen van zorg en ondersteuning inzake geestelijke gezondheid aan bod moeten komen. We weten allemaal dat geestelijke gezondheidszorg in ons land door een aantal historische redenen zeer sterk intramuraal is georganiseerd. De hele beweging naar vermaatschappelijking van de psychiatrie heeft er alles mee te maken dat men die zorg veel toegankelijker wil maken. Dat was ook de reden waarom na de vorige eerstelijnsconferentie in Vlaanderen die projecten rond eerstelijns psychologische functie werden ontwikkeld. Ik ga er ook van uit dat wanneer we duidelijkheid hebben over hoe de terugbetaling van psychotherapie concreet zal worden georganiseerd, we dan zullen zien hoe we een aantal zaken op ons niveau en met onze bevoegdheden verder kunnen verduurzamen en uitrollen.

Ik heb verwezen naar het initiatief dat we hebben genomen met Domus Medica om zorgverstrekkers handvatten te geven en te sensibiliseren. Op dat terrein lopen er toch heel wat initiatieven. Mevrouw Van den Brandt, u suggereert om rond geestelijke gezondheid te werken. We moeten geen gezondheidsdoelstelling hebben om op dat terrein effectief een beleid te willen voeren. Als wij op Vlaams niveau ons beleid inzake geestelijke gezondheidszorg gaan articuleren, gaan wij het ook hebben over de promotie van het preventieve luik. Dat is toch ook: proberen te investeren in mentale fitheid. Dat is toch wel een antwoord op het fenomeen waarover de vraag gaat, voor zover het past in onze Vlaamse bevoegdheden ter zake.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Ik blijf denken dat een gezondheidsdoelstelling op dat vlak niet gek zou zijn. U zegt dat we geen doelstelling nodig hebben om dat te doen. Dat is waar, maar u formuleert toch ook doelstellingen op andere domeinen. U hebt die ook niet nodig om uw werk te doen. U kunt, wat mij betreft, al die gezondheidsdoelstellingen in de vuilnisbak kieperen, als u uw werk maar doet. Maar die doelstellingen zijn wel een manier om ervoor te zorgen dat het gebeurt. In die zin zou het ook aangeven dat we het belangrijk vinden om dat prioritair genoeg te expliciteren. Ik blijf er dus voor pleiten.

Verder ben ik het eens met uw toch wel positieve blik op de eerstelijnspsychologen. Ik hoop ook op een positieve evaluatie van het project. Ik hoor daarover allerlei goeds. Ik geloof daar ook wel in. U mag niet onderschatten op welke manier het sensibiliseren van patiënten belangrijk is. Dat kan via campagnes. Dat kan ook intermediair, via een huisarts in wie zij veel vertrouwen hebben. Maar het is ook belangrijk dat zij weten dat die arts niet zomaar iets vertelt, en dat dat deel begint uit te maken van die algemene kennis.

Inderdaad, een antidepressivum kan voor sommige mensen een oplossing zijn, maar voor de meeste mensen is dat niet het eerste of het meest aangewezen middel om te proberen de problemen aan te pakken.

Er zijn verschillende verwijzingen naar het voorschrijfgedrag van artsen en de benchmarks daar. Ik ben het er zeker mee eens dat cijfers doorsturen veel kan helpen. Als iedereen meer begint voor te schrijven, zult u zich in de benchmark gewoon op een min of meer gelijke plaats bevinden naar boven en naar onder, maar u moet ook die hele bulk omlaag krijgen. Daarvoor zijn nog specifieke maatregelen nodig. Dat kunt u niet inschatten door simpelweg te benchmarken ten opzichte van collega's. U moet benchmarken ten opzichte van een doelstelling – bijvoorbeeld een gezondheidsdoelstelling, maar u mag het ook anders formuleren. Dat zou, denk ik, toch wel helpen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.